

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Malé a střední podnikání a jejich perspektivy v Republice
Kazachstán**

Nassybulina Ildana

© 2018 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Ildana Nassybulina

Podnikání a administrativa

Název práce

Malé a střední podnikání a jejich perspektivy v Republice Kazachstán

Název anglicky

Small and medium business and their prospects in the Republic of Kazakhstan

---

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je posouzení vlastnosti malých a středních podniků, hospodaření a úrovně podniků v regionech Kazachstánu.

Metodika

Rešeršní část bude vytvořena pomocí informací z literárních a internetových zdrojů uvedených v seznamu použité literatury. V teoretické části práce budou představeny základy rozvoje podnikání v Republice Kazachstán, základní prvky státní podpory. Předmětem průzkumu jsou podniky malého a středního podnikání v Republice Kazachstán. V procesu průzkumu budou použity metody systémové analýzy, logické a ekonomické, statistické metody, metody srovnávací analýzy, hodnotící posouzení.

Doporučený rozsah práce

40-50 stran

Klíčová slova

Malé a střední podnikání, podnikání, republika Kazachstán, rozvoj podnikání, státní podpora

---

Doporučené zdroje informací

- B. G. MUCHAMEJANOV, A. ŠUKPUTOV. Stav a trendy rozvoje malých a středních podniků v Kazachstánu, 1996. ISBN 978-3-8473-1982-5
- HOYER V. Jak dělat podnikání v Evropě. Překlad z angličtiny: Moskva: Progress, 1997. ISBN 5-7707-4439-3.
- PETER T., WOTERMAN R. Hledání efektivního řízení (zkušenosti nejlepších společností). Překlad z angličtiny: Moskva: Progress, 1986. ISBN 978-36-5935-950-7.
- SABDEN O. S., TOKSANOVA A.N. Řízení malé podnikavosti: otázky teorie a praxe. Astana, 2001. ISBN: 5-279-02813-4.
- VEBER Jaromír, SRPOVÁ Jitka a kolektiv: Podnikání malé a střední firmy, Praha, 2012. ISBN 8024745208

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 22. 2. 2018

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 22. 2. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 03. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Malé a střední podnikání a jejich perspektivy v Republice Kazachstán“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne datum odevzdání 03.03.2018 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. Ing. Jaroslavu Homolkovi, CSc. za jeho odborné vedení, cenné rady a profesionální přístup při zpracování bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala své rodině, která byla vždy oporou, a přátelům, kteří mě vždy podporovali.

Malé a střední podnikání a jejich perspektivy v Republice Kazachstán.

Souhrn

Bakalářská práce „Malé a střední podnikání a jejich perspektivy v Republice Kazachstán“ pojednává o vývoji malého a středního podnikání v Republice Kazachstán, jejich roli v hospodářské modernizaci a o pozici malého a středního podnikání v ekonomice Republiky Kazachstán. Cílem bakalářské práce bylo hodnocení současného stavu rozvoje malých a středních podniků (analýza současného stavu malého a středního podnikání v Republice Kazachstán), státní podpory malých a středních podniků v RK. V práci byly prozkoumány problémy rozvoje malých podniků v Kazachstánu, státní politika v oblasti podpory podnikání a zlepšení organizačně-hospodářského mechanismu rozvoje malého podnikání.

Klíčová slova: malé a střední podnikání, podnikání, Republika Kazachstán, rozvoj podnikání, státní podpora

Small and medium business and their prospects in the Republic of Kazakhstan.

Summary

Bachelor thesis „Small and medium business and their prospects in the Republic of Kazakhstan“ it was about the development of small and medium business in the Republic of Kazakhstan, their role in economic modernization and the place of small and medium business in the economy of the Republic of Kazakhstan. The aim of this work was the evaluation of the current state of development of small and medium-sized enterprises (analysis of the current state of small and medium business in the Republic of Kazakhstan), the state support of small and medium-sized enterprises in the RK. In the work were researched the problems holding the development of small enterprises in Kazakhstan, the state policy in the field of business support and improvement of organizationally-economic mechanism of development of small business.

Keywords: Small and medium business, business, republic of Kazakhstan, development of business, state support

Obsah

1 Úvod	6
2 Cíl práce a metodika.....	7
2.1 Cíl práce	7
2.2 Metodika	7
3 Teoretická východiska	8
3.1 Podstata podnikání, vznik a vývoj	8
3.2 Role malých a středních podniků v hospodářské modernizaci Kazachstánu	11
3.2.2 Místo malých a středních podniků v ekonomice	12
3.3 Státní podpora pro malé a střední podnikání v Republice Kazachstán.....	13
4. Analýza efektivity fungování a rozvoje podnikání v Kazachstánu a regionech	18
4.1 Analýza současného stavu malého a středního podnikání v Republice Kazachstán .	18
4.2 Hodnocení rozsahu a úrovně rozvoje malého podnikání v regionech Kazachstánu..	25
4.3 Podíl malého a středního podnikání v maloobchodě Kazachstánu.....	29
4.5 Příčiny neúspěchu podnikání v Kazachstánu.....	32
5. Problémy, perspektivy a způsoby regulace malých a středních podniků v Republice Kazachstán	34
5.1 Problémy zadržující rozvoji malých a středních podniků v Kazachstánu	34
5.2 Zlepšení organizačně-hospodářského mechanismu rozvoje malého a středního podnikání	35
5.3 Návrhy na rozvoj malých a středních podniků v regionech RK.....	36
6. Závěr	40
7. Seznam použitých zdrojů	41
Seznam literárních zdrojů	41
Seznam elektronických zdrojů.....	42
8. Seznam grafů, tabulek, schémat	44
Seznam tabulek	44
Seznam grafů	44
Seznam schémat.....	44
9. Přílohy	45

1 Úvod

Zahraníční zkušenosti hospodářského a sociálního rozvoje potvrzují, že se malé firmy mohou stát skutečným faktorem nejen stabilizace, ale i růstem ekonomiky Kazachstánu. Malé podnikání napomáhá udržet na správné úrovni konkurenci, flexibilní přestavbu výroby, urychlení inovačních procesů, vytvoření sociálního zaměření tržních vztahů a růst zaměstnanosti. V souvislosti s tím získává vědecká analýza ekonomických problémů malých podniků v Kazachstánu zvláštní význam v podmínkách reformy ekonomiky, které charakterizuje v první řadě především strukturální přestavba hospodářství, potřeba stabilizovat reprodukční procesy a zajistit dlouhodobě udržitelný hospodářský rozvoj.

V současné době získávají zvláštní význam problémy optimalizace státního a nestátního vlivu na sektor malého podnikání, nedostatek komplexního systému řízení podnikání na úrovni státu a jeho regionů. Malé a střední podniky jsou dnes základem stabilního hospodářského a politického vývoje, přispívají k nasycení trhu zboží a služeb, zvýšení úrovně hospodářské soutěže. Obecně lze konstatovat, že má v republice státní podpora malých a středních podniků důležitý význam; provádí aktivity v oblasti snižování daňové zátěže, provádí legalizaci majetku, provádí komplexní opatření pro snadnější přístup k úvěrovým zdrojům, jsou zjednodušeny administrativní postupy a povolení, zaštiťují regionální centra na podporu malých a středních podniků jak ve městech, tak na vesnici. Nicméně malé podnikání zažívá v Kazachstánu nadále vážné potíže, k jejichž překonání je nutná návaznost práce. Stěžejní je zlepšení legislativy, finanční podpora malého podnikání, zvyšování efektivity regionálních programů rozvoje malého a středního podnikání, odstraňování administrativních překážek a korupce.

Teoretické a praktické aspekty systému státní podpory pro malé a střední podnikání, specifika jeho tvorby a fungování v dnešním Kazachstánu nejsou dostatečně prozkoumány. K dnešnímu dni MSP (malé a střední podnikání) vyžadují zlepšení mechanismu státní podpory pro malé a střední podniky, a to prostřednictvím použití zkušeností vyspělých zemí. Dále je nutná úprava organizačně-ekonomických nástrojů státní podpory pro malé a střední podniky.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce „Malé a střední podnikání a jejich perspektivy v Republice Kazachstán“ je posouzení vlastností malých a středních podniků, hospodaření a úrovně podniků v regionech Kazachstánu. V souladu s vytyčeným cílem jsou vymezeny následující úkoly:

- 1) popsat podstatu malé firmy;
- 2) popsat význam státní podpory pro malé a střední podniky v tržním hospodářství;
- 3) analyzovat současný stav a identifikovat problémy rozvoje malých a středních podniků;
- 4) oddělit hlavní směry státní podpory malého podnikání v Kazachstánu;
- 5) zjistit problémy, perspektivy a způsoby regulace malých a středních podniků v Republice Kazachstán;
- 6) navrhnout doporučení pro další zlepšení politiky státní podpory pro malé a střední podniky.

2.2 Metodika

Předmětem zkoumání jsou vztahy vznikající mezi státem a malým podnikáním. Objektem výzkumu jsou podniky malého a středního podnikání, činnost státu. Teoretickým základem práce jsou vědecké výzkumy zástupců zahraničního a domácího ekonomického myšlení, zákony a předpisy Republiky Kazachstán. V práci byly také použity monografické výzkumy, články publikované v periodickém tisku, údaje Agentury Republiky Kazachstán podle statistik, statistických materiálů, zemí SNS (Společenství nezávislých států), zahraniční zdroje, materiály jednotlivých malých a středních kazašských podniků. Rešeršní část bude vytvořena pomocí informací z literárních a internetových zdrojů uvedených v seznamu použité literatury. V procesu výzkumu byly použity metody systémové analýzy, logické a ekonomické-statistické metody, metody srovnávací analýzy, hodnotící posouzení.

3 Teoretická východiska

3.1 Podstata podnikání, vznik a vývoj

V moderní literatuře je podnikání vnímáno jako proces vytváření nového byznysu, který splňuje určité požadavky na výrobky nebo služby založené na využití stávajících materiálních, lidských a finančních zdrojů.

Pojem „podnikání“ je synonymem pro pojem „byznys“. A. Hosking tvrdí, že: „Podnikání je činnost vykonávaná soukromými osobami, podniky nebo organizacemi pro výrobu pořízení nebo prodej zboží nebo poskytování služeb výměnou za jiné zboží, služby nebo peníze na vzájemný prospěch zúčastněné osoby nebo organizace.“ (Peter T., Uotermen R., 1986, s. 118) Lze tedy říci, že podnikání je obchodní činnost v systému tržních vztahů vytvářející zisk nebo dávající možnost pro získání jiných výhod.

Fenomén podnikání spočívá v tom, že je to hnací síla, která nutí fungovat ostatní výrobní faktory, jako je půda, práce, kapitál. V první řadě se jedná o obrovské množství práce, kterou vykonává podnikatel při vytvoření nové firmy či rozvoji firmy existující posílením všech výrobních faktorů. Existují tři hlavní faktory rozvoje podnikání:

- 1) podnikatel;
- 2) příznivé možnosti pro realizaci podnikání;
- 3) dostupnost potřebných zdrojů.

Podnikatel by měl mít dobře motivovaný tým spolupracovníků, kteří si nejen uvědomili možnost nového podnikání, ale také vědí, jak tuto možnost realizovat prakticky. Obvykle nejprve podnikatel pracuje sám, a pokud podnik dosáhne určité velikosti zisku, objeví se možnost rozšíření podniku, začne spolupracovat s vysoce kvalifikovanými odborníky.

Centrálnímu místu v pojetí podnikání dávají Mak Intyre G., Hoyer V. kategorie jako nápady a schopnost jejich realizace. Možnost realizace myšlenky je možné nazvat také měrou proveditelnosti, cenovou dostupností segmentu trhu pro její realizaci. Přičemž myšlenek je mnohem více, než schopností je realizovat. Příznivé příležitosti k podnikání vznikají tehdy, když se objeví potřeba nových výrobků s přidanými vlastnostmi; vzniká deficit v uspokojování stávajících potřeb kupujících. Pro podnikatele je nejdůležitější vidět včas tuto možnost a umět ji správně využít (Hoyer V., 1997, s. 21).

Existuje názor, že je podnikání a trh v podstatě k dispozici podnikům s velkými obraty a nejsou pro malé a střední podniky. Hlavní argument spočívá v nemožnosti malých podniků konkurovat silně vybaveným velkým společnostem. Ve skutečnosti mohou malé a střední podniky s úspěchem soutěžit s velkými podniky z několika důvodů. Například změna strategie své činnosti velkých podniků vyžaduje 6 let, poté více než 10 let zavedení nové strategie. U malých podniků se tato doba pohybuje od 0,5 do 1 roku. Tradičně se věřilo, že technologické inovace jsou z oblasti velkého podnikání. Statistika však ukazuje, že 95 % radikálních technologických inovací přišla po druhé světové válce z oblasti malého podnikání. (Gorbunov E.P., 1991, s. 274)

Německý sociální demokrat Rudolf Hilferding napsal ve své knize „Finanční kapitál“ o procesu zničení drobného hospodářského odvětví a věřil, že jediný způsob jeho přežití je být přídatkem k velkému průmyslu v rámci oblasti vývoje, o kterou by měl malý podnik zájem. (Rube V. A., 2000, s. 21)

Praktický zájem o malé a střední firmy se objevil po vzniku „Správy ve věcech malých podniků“ v roce 1953 v USA. Jednalo se o vlastní oddělení, které bylo podřízeno přímo prezidentovi. Poté se objevila celá řada prací amerických ekonomů a sociologů zkoumající tento problém; D. Phillips „Malé firmy v americké ekonomice“, J. Stejli „Rozvoj malé odvětví“ atd. (Blinov A. O., Butenko O. V., Kester J. M., 1996, s. 33)

V. Ramses charakterizující rychlé oživení japonské ekonomiky po válce ukazuje velkou roli malých a středních podniků v dosahování vysokého růstu, kterému se přezdívalo „japonský hospodářský zázrak“. Rysem japonské ekonomiky je, podle autora, její dvojaká struktura v kombinaci velkého a malého podnikání. Malé podniky nevykloučily z výroby, naopak byly vtaženy do výrobního komplexu velkého kapitálu. Právě v Japonsku již v 30. letech minulého století se stal tento systém rozšířený, dále byl rozšířen do dalších zemí a úspěšně působí i v současné době. (J. T. Veblen, 1984, s. 11, 27, 41)

Slavný vzorec „malé je milé“ byl poprvé představen v 70. letech minulého století E. F. Schumacherem. Tento vzorec dostal široké šíření ve vztahu k různým oblastem společenského života a hospodářství.

Americký podnikatel a publicista R. Houken se domnívá, že je „malé podnikání - jeden z hlavních stabilizujících prvků ekonomického rozvoje, synonymem flexibility a adaptace na životní prostředí, překonání krizových situací“. (A. O. Blinov, 1995, s. 198)

Při hledání kvalitativních kritérií lze souhlasit s názorem A. Kolesnikova a L. Kolesnikovoje, kteří nabízejí při definici malých podniků vycházet z hlavních

charakteristických rysů jejich fungování. Podle I. G. Bricievoje k množství takových kvalitních funkcí lze zařadit následující (První vše-ruský sjezd zástupců malých podniků 20-21 února 1996, s. 178):

- 1) Jednota vlastnictví a přímé řízení firmy. Schopnost funkcionářů malých podniků vzít na sebe riziko a nést odpovědnost za přijatá řešení naznačuje právě tato jednota.
- 2) Prohlédnutí malého podniku. Malé rozměry umožňují instalovat neformální osobní povahu vztahu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, poskytovat více efektivní mechanismus pracovní motivace a vyšší stupeň spokojenosti.
- 3) Relativně malé trhy zdrojů a odbytů; malá firma nemůže mít významný dopad na ceny a objemy prodeje produktů v rámci odvětví. Je třeba podotknout, že u tohoto pravidla existují výjimky. Některé malé a střední podniky dobře definují své místo, stávají se monopolem.
- 4) Malý podnik je určený k obsluze poměrně úzkého okruhu spotřebitelů.
- 5) Rodinný charakter podniku vedení díla; rodina je často zahrnuta v počtu zaměstnanců, základní kapitál malých a středních podniků často tvoří rodinné úspory, dílo je dědičné zástupci rodiny atd.
- 6) Malým podnikům je příznačný zvláštní charakter financování. Pokud velké společnosti vytvářejí potřebné finanční prostředky prostřednictvím burz cenných papírů, malé a střední podniky se mohou spolehnout na malé úvěry bank, vlastní prostředky a neformální trh kapitálu.

Toto jsou v obecné rovině kritéria pro malé a střední podniky.

Ve výzkumech D. Langeneke, K. Moora, U. Petty je přístup z pozice jednotlivých ukazatelů spojen s hledáním více zásadních rozdílů, jsou nabízena následující kritéria pro definici malých a středních podniků (Dallago B., Intajr M. G, 1995, s. 33):

- 1) Financování podniku jedním nebo malou skupinou investorů (ve výjimečných případech může podnik mít více než 15-20 investorů).
- 2) Realizování vlastního marketingového programu, podniky působí v geograficky omezených prostorách.
- 3) Počet zaměstnanců v podnicích není vyšší než 100 osob. Malé a velké podniky mají jinou činnost.

Pokud velké firmy úspěšně fungují v podmínkách hromadné výroby, pracují s velkoobchodníky, malé firmy se orientují na výrobu produktů malými stranami, spokojenost zákazníků s určitým segmentem trhu, zpracování odpadů, práci s individuálními klienty. Malé podniky plní specifické funkce, s velkými se jakoby vzájemně doplňují. Takže je neoprávněné mluvit o přímé konkurenci mezi nimi.

Malé podnikání je z hlediska sociálního významu charakterizováno podle následujících kritérií:

- 1) Sociální funkce.
- 2) Postoj společnosti k podnikatelům.
- 3) Sociální umístění zaměstnanců malých podniků.
- 4) Sociální partnerství v oblasti malých podniků. Sociální funkce (role malého a středního podnikání v moderní společnosti).

Postoj obyvatel k malému podnikání se neustále vyvíjí k lepšímu. O tom svědčí výsledky průzkumu provedeného výzkumníky programu „Small business“ v roce 2015. Zhruba 50 % podnikatelů se domnívá, že se postoj k nim ze strany společnosti zlepšil ve srovnání s předchozím rokem, 31 % si myslí, že se nic nezměnilo a jen 10 % zaznamenalo zhoršení. (Blinov A. O., Institut pro strategické analýzy rozvoje podnikání, s. 13)

3.2 Role malých a středních podniků v hospodářské modernizaci Kazachstánu

Důležitost malých podniků spočívá v tom, že poskytují značné množství nových pracovních míst, obohacují trh novým zbožím a službami, které uspokojí potřeby velkých podniků vyrábějící speciální zboží a služby.

Formování malých podnikatelských struktur ve všech odvětvích a oblastech bez výjimky v rámci kazachstánské ekonomiky reaguje na trendy hospodářských procesů, stejně jako tomu je ve všech zemích světa. V oblasti malých podniků působí velké množství malých firem, mají rozmanitý profil téměř ve všech průmyslových odvětvích.

Podnikání je hlavní ekonomická činnost zaměřená na dosažení zisku (příjmu), je vykonávána v podmínkách nejistoty a rizicích při plné ekonomické a sociální zodpovědnosti. (Kajgorodcev A.A., Amanjolova S., 2007, s. 9)

V zahraniční praxi malého a středního podnikání je vnímána jako jednotný fenomén, a proto se pracuje s pojmy „malé a střední podnikání“, „malé a střední podniky“, „malé

podnikání“, „small business“, poslední název je nejvíce používán v právních předpisech a odborné literatuře.

Kvantitativní ukazatele neurčují smysl malého a středního podnikání jako sociálně-ekonomický ústav, ale věnují se jeho rozdělení na **střední** (ve formě akciové společnosti a osobní společnosti s ručením omezeným), **malé** (převážně dodávky do domácnosti, kamarádům a družstvům) a **drobné podnikání** (převážně bez vzniku právnické osoby).

Jednou z forem malého a středního podnikání je zaměstnanost – podnikání bez vzniku právnické osoby a ve většině případů bez použití pracovní síly. V zemích Evropské unie tento fakt poskytl v roce 1990 práci každému osmému obyvateli. V rozvojových zemích je 30-70 % ekonomicky aktivního obyvatelstva zaměstnáno v mikro-podnicích s počtem zaměstnanců v rozmezí od dvou do deseti lidí. Zde probíhá až 30 % hrubé domácí výroby, v roce 2020 může tento podíl vzrůst až dvakrát. (Sabden O.S., Toksanova A.N., 2001)

Nicméně malé a střední podniky mají nejen kvantitativní, ale i kvalitativní jistotu. Hlavním rysem je spojení funkcí vlastníka majetku (zmocněnce) a manažera, který se řídí podle majetku a poskytuje podnikání soběstačnost. Spojení vlastnictví a řízení v malém a středním podnikání dává skutečnou výhodu v konkurenceschopnosti: a) urychluje a zjednodušuje proces rozhodování managementu, který umožňuje malým podnikům rychle se adaptovat na změny na trhu a na požadavky spotřebitelů, urychluje rozvoj vstřebávání nových rentabilních oblastí podnikání, odmítá nerentabilní a neperspektivní oblasti; b) malá firma nepotřebuje sofistikovaný systém pro správu, účetnictví a kontrolu nad pracovníky; majitel organizuje sám výrobu, přijímá úspory na režijních nákladech; c) díky bezprostřednímu kontaktu členů malé skupiny je zajištěna vyšší intenzita práce a disciplína; d) zaměstnanci mají možnost pracovat blíže k domovu, nebo doma s flexibilní režimem pracovního dne.

3.2.2 Místo malých a středních podniků v ekonomice

Nejvyšší úroveň rozvoje malých podniků je nezbytnou podmínkou úspěšného fungování tržní ekonomiky. V cizích zemích rozvoj malých podniků, kterému je přikládán velký význam, pochází z priorit vytváření nových pracovních míst a zajištění udržitelného růstu. Role malých a středních podniků v sociálně-ekonomickém rozvoji je definována třemi hlavními rysy: ekonomický, politický a sociální. (Kisaeva A.N., Turan, s. 114-115)

Ekonomická funkce malých a středních podniků spočívá v příspěvku v produkci HDP, vlivu na strukturu národního hospodářství, vytvoření konkurenčního prostředí, růstu ekonomické nezávislosti a efektivním poptávkám obyvatelstva. Vzhledem k jejich povaze a možnostem se malé a střední podniky orientují především na místní vysoce specializované segmenty trhu zboží a služeb, zaujímají specifické mezery na trhu, protože produkují zboží, které může být z důvodu vysokých režijních nákladů nevýhodné pro výrobu velkých firem. Mobilizací místních zdrojů malých a středních podniků prostřednictvím rozvoje výroby přispívají k revitalizaci místní ekonomiky.

Sociální funkce malých a středních podniků spočívá v řešení problému zaměstnanosti, zapojování do ekonomických aktivit jeho nejméně chráněné vrstvy. Tento sektor je schopen poskytnout významný počet pracovních míst při relativně nízké kapitálové investici, pomáhá udržovat zdroje příjmů, podporuje rovnoměrně jejich distribuci, čímž přispívá k zajištění sociální stability.

Politická funkce malých a středních podniků je vytvoření třídy vlastníků úspěšně se rozvíjející zástupci, kteří doplní střední třídy, které jsou garantem politické stability ve společnosti.

Podle rozvojového programu Organizace spojených národů přesahuje počet malých podniků 95 % z celkového počtu všech podniků. V globální ekonomice je podíl těchto podniků více než 60 % zaměstnaných a jejich podíl v HDP dosahuje 50 %.

3.3 Státní podpora pro malé a střední podnikání v Republice Kazachstán

V současné době stojí Kazachstán na cestě vytváření a rozvoje tržní ekonomiky. Funkcí malých podniků v současných podmínkách je zvýšit počet subjektů MSP. Malé podnikání je základní složkou tržního hospodářství. Malé podniky jsou velmi rozmanité a liší se ve formě vlastnictví, právní formy, velikosti, územní příslušnosti, vztahu k právu, používaným technologiím, průmyslových odvětví. Světové zkušenosti ukazují, že bez státní podpory podnikatelskými subjekty je malé a střední podnikání odsouzeno k úpadku, protože v průměru z každých 10 zůstávají jen 2-3, proto je podnikání oblast nejvíce riziková pro malé firmy.

V Kazachstánu je ještě třeba vytvořit nezbytné podmínky pro vyspělé podnikatelské prostředí podmíněné stabilitou ekonomiky a zajištění hospodářského růstu. V této

souvislosti může poskytování státní podpory pro subjekty malého podnikání sloužit jako impuls k celkovému oživení ekonomiky a překonání poklesu výroby.

Státní podpora a rozvoj malého podnikání se provádí prostřednictvím:

- 1) poskytování finanční podpory;
- 2) organizace sítě podpory MSP;
- 3) organizace činností podnikatelského inkubátoru;
- 4) přenosem subjektů MSP nepoužívané více než jeden rok - státnímu vlastnictví;
- 5) školení a rekvalifikací lidí na vlastní podnikání;
- 6) postupným přechodem od státní regulace jednotlivých aspektů činnosti malých podniků k samoregulaci prostřednictvím podnikatelských svazů a sdružení;
- 7) vytvoření podmínek pro efektivní rozvoj meziregionální vazby a obchodní spolupráce malých podniků.

Zde je třeba zvláště zdůraznit, že uvedená opatření státní podpory nejsou poskytována subjektům malého podnikání, které provádí obchodní činnost mediátora. Finanční podpora malých podniků je prováděna prostřednictvím:

- 1) nákupů zaručeného množství zboží (prací, služeb) pro veřejné potřeby (nomenklatura zboží ; práce, služby), zásadně u malých podniků; jejich objem je každoročně stanoven vládou RK);
- 2) organizace úvěrování prostřednictvím bank druhé úrovně;
- 3) vydávání vládních grantů pro organizace a realizace společensky-významných projektů v odvětvích hospodářství;
- 4) speciálních investičních programů;
- 5) poskytování úvěrů na úkor rozpočtových prostředků.

Státní podpora malých podniků se provádí na základě veřejných, průmyslových (odvětvové) a regionálních programů a představuje komplexní záměr orientovaný na rozvoj a podporu malých podniků. Státní, odvětvové (sektorové) a regionální programy na podporu rozvoje malých podniků jsou navrženy k zajištění výroby konkurenceschopných výrobků, ale také k poskytování finanční, vzdělávací a metodické podpory subjektů MSP v oblastech inovací, vzdělávací činnosti, finančního a právního poradenství.

Státní podporu podnikání v Kazachstánu provádějí následující organizace:

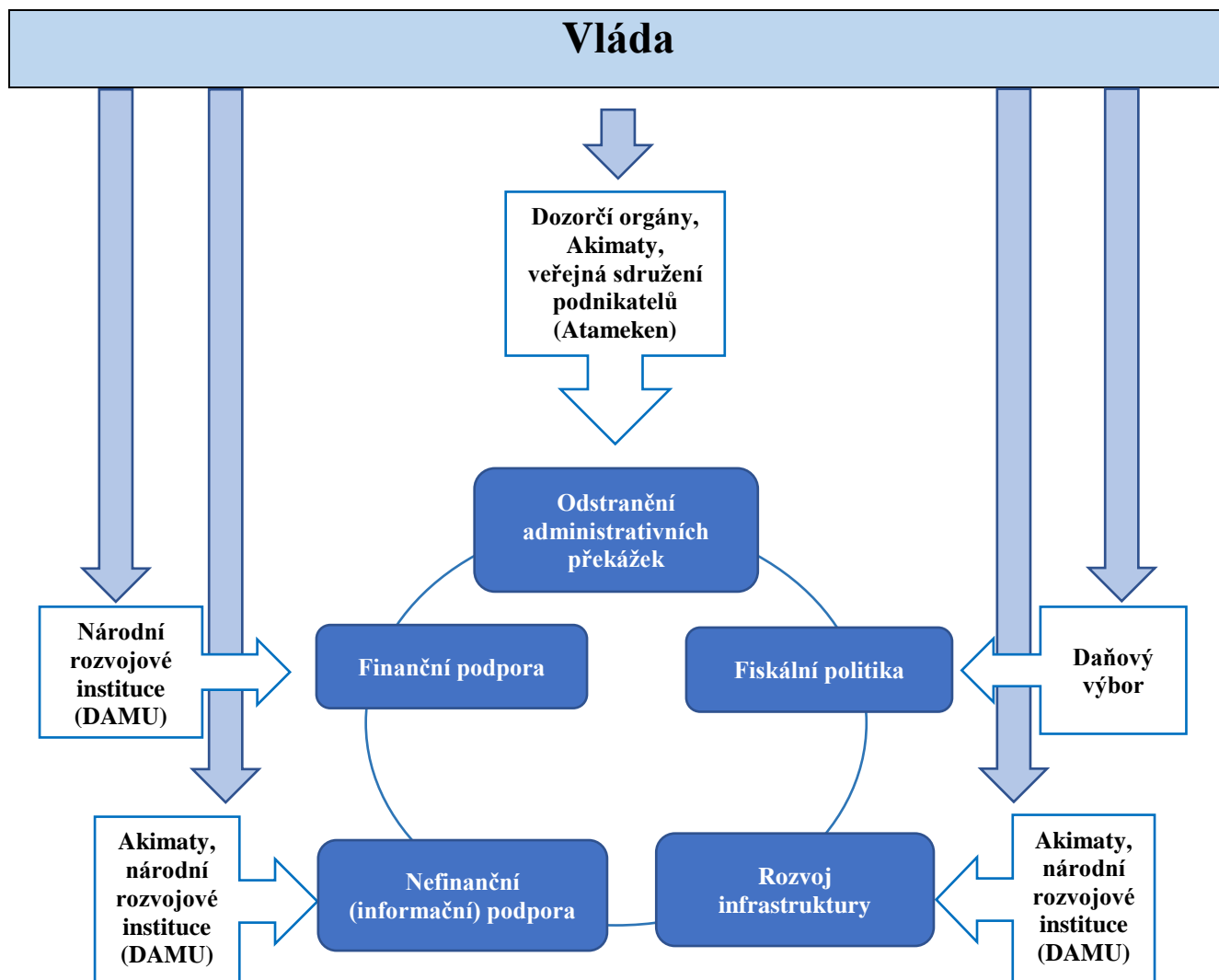
- 1) Akciová společnost „**Centrum strojírenství a transferu technologií**“. Hlavním cílem Centra je zvýšení konkurenceschopnosti průmyslových odvětví reálného

sektoru ekonomiky Kazachstánu, organizace transferu nových technologií, posílení inovací v republice.

- 2) Akciová společnost „**Korporace pro rozvoj a podporu exportu Kaznex**“. Poskytuje informační a analytickou podporu vládě při tvorbě veřejné politiky, včetně rozvoje podnikání.
- 3) Akciová společnost „**Fond rozvoje podnikání DAMU**“. Cílem je podporovat kvalitativní rozvoj malých a středních podniků, dále mikrofinancování institucí Kazachstánu v roli integrátora a operátora, poskytování finančních, poradenských služeb. Fond je spojovacím článkem při tvorbě programů podpory malých a středních podniků mezi státními, veřejnými organizacemi, finančními institucemi a ostatními účastníky programů.
- 4) Akciová společnost „**Národní inovační fond**“ poskytuje finanční podporu inovativních podnikatelských iniciativ.
- 5) Akciová společnost „**Investiční fond Kazachstánu**“; finanční podpora prostřednictvím investic do základního kapitálu podniků, které zpracovávají suroviny a materiály s využitím moderních a pokročilých technologií.
- 6) Akciová společnost „**Rozvojová banka Kazachstánu**“; finanční podpora.
- 7) Sdružení právnických osob „**Celostátní svaz podnikatelů a zaměstnavatelů v Kazachstánu Atameken**“ provádí interakce s orgány státní správy při řešení problémů domácího podnikání a poskytuje pomoc při navrhování, koordinaci a realizaci sociálně-ekonomických programů státu; podílí se na vývoji domácího podnikání; provádí tvorbu a provádění návrhů na zlepšení právních dokumentů v orgánech zákonodárné a výkonné moci na různých úrovních; vytváří a rozvíjí komunikaci s kazachstanskými a mezinárodními nevládními organizacemi v otázkách rozvoje podnikání.
- 8) Sdružení právnických osob „**Fórum podnikatelů Kazachstánu**“, jehož cílem je vytvoření Fóra - sjednocení regionálních a oborových svazů, sdružení, dobrovolných sdružení, fondů a dalších organizací podnikatelů pro podporování rozvoje ekonomické reformy a vytvoření příznivých podmínek pro rozvoj podnikatelské činnosti.
- 9) Sdružení právnických osob „**Svaz obchodně-průmyslové komory Republiky Kazachstán**“; podpora malých podniků byla ve stanovách svazu obchodních komor Kazachstánu zakotvena jako jeden z hlavních úkolů. Komora vychází z

nutnosti, aby měl tento sektor ekonomiky klíčovou roli při vyplňování trhu zbožím a službami.

Shéma 1 Systém státní podpory podnikání v Kazachstánu

Důležitou roli má v rozvoji podnikání program nefinanční podpory „Obchodní - poradce“ vyvinutý akciovou společností „Fond rozvoje podnikání DAMU“ a akciovou společností „Fond národního blahobytu „Samruk-Kazyna“. Projekt je realizován ve všech oblastech Kazachstánu. Cílem programu „Obchodní poradce“ je poskytovat kvalitní rozvoj malých a středních podniků země prostřednictvím poskytování sjednocených dostupných informací. V rámci programu absolvují podnikatelé a lidé s podnikatelskou iniciativou ve všech oblastech Kazachstánu krátké školení. Hlavním tématem školení je vytvoření vlastního podnikání. Zabývá se otázkami jako výběr možností startu, průmyslu, vypracování podnikatelského plánu, hledání financování, výběr právní formy realizace činnosti, režimu

zdanění, název firmy, příprava dokumentů, registrace firmy, otevření bankovního účtu, postup získání potřebných povolení a licencí, obchodní management, základy uzavírání smluv, organizace výrobního procesu, efektivní vedení, obchodní školení, vedení účetnictví, obchodní propagace: reklama a marketing, reorganizace a likvidace firmy, prodej podniku.

Nicméně je zde stále problém interakce podnikatelů a státních úředníků, strany nemají dostatečné schopnosti vedení rovnocenného dialogu. Zůstává mimo praxi státní správy i podnikání - teorie podnikatelské činnosti. To vše ztěžuje získávání a efektivní využívání vědeckých a pedagogických pracovníků v regionu, budování a realizaci regionálně významných projektů činnosti.

Každý podnik malého podnikání potřebuje státní podporu jak při vytváření, tak při vývoji. Realizovaný systém státní podpory v Kazachstánu pro malé a střední podniky je nedostatečně efektivní ve srovnání s průmyslově vyspělými zeměmi.

Rozvoji malého a středního podnikání překáží nedokonalý systém zdanění, nedostatek spolehlivých právních záruk, rozporuplnost jednotlivých právních aktů, finanční potíže se získáním bankovního úvěru pro otevření podniku, jejich fungování, obtíže s pronájmem a nákupem prostor, vysoká a pro malé a střední podnikání často nesplnitelná cena.

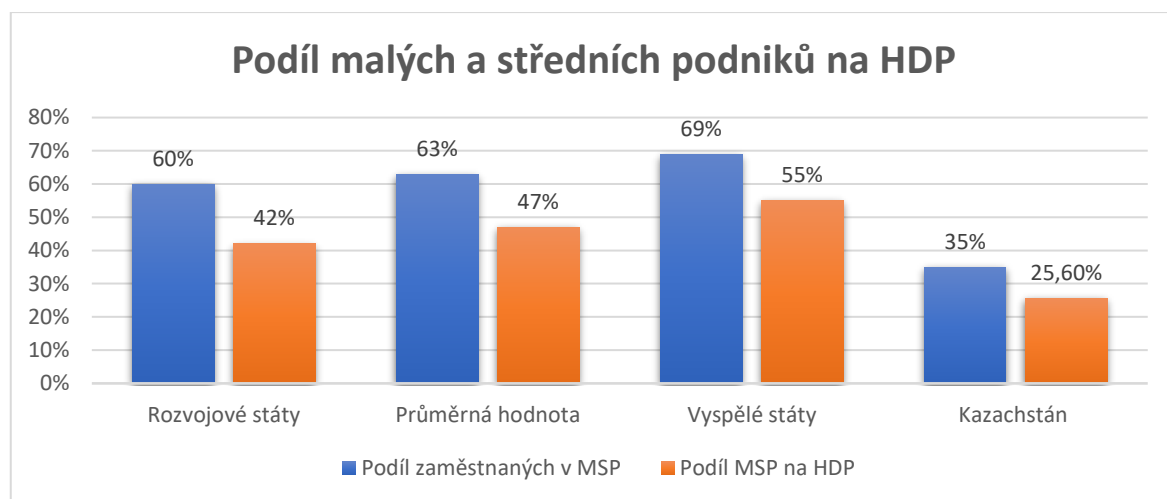
Lze říci, že s rozvojem malé firmy prospívá stát jako celek. Proto je v Republice Kazachstán třeba myslet na státní podporu pro malé a střední podnikání a připravit pro takovou skutečnost právní základ. Pokud se bude rozvíjet malé podnikání, znamená to, že Kazachstán vyjde na světovou scénu jako stát se stabilním tržním systémem a občané Kazachstánu budou žít v prosperující zemi.

4. Analýza efektivity fungování a rozvoje podnikání v Kazachstánu a regionech

4.1 Analýza současného stavu malého a středního podnikání v Republice Kazachstán

Podpoře pro malé a střední firmy je v Kazachstánu věnována velká pozornost. To potvrzuje počet přijímaných programů na podporu malých a středních podniků a zvýšení investiční atraktivity regionů země a další. Tyto programy jsou zaměřeny na zvýšení podílu malých a středních podniků na HDP až o 40 % v příštích 10 letech, zlepšování právních předpisů, zjednodušení postupů a zlepšení obecných podmínek pro podnikání.

Graf 1 Podíl malých a středních podniků na HDP.

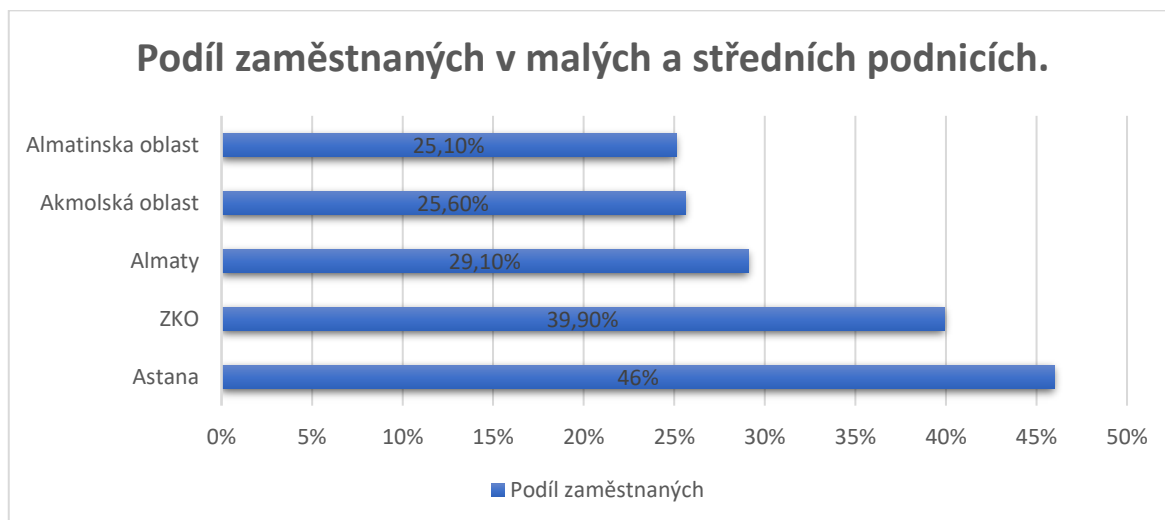

Zdroj: Výpočty Ranking.kz na základě dat Světové Banky a KS MNE RK.

Malé a střední podnikání v Kazachstánu generují 25,6 % HDP a podíl zaměstnaných v malých a středních podnicích představuje 36 % národního trhu práce.

V rámci celého národního hospodářství se popularita podnikání v RK (Republika Kazachstán) zvyšuje, ale tempo aktivity je malé - úroveň podnikatelské aktivity v RK je dvakrát nižší než průměrné světové hodnoty (63 % HDP a 47 % z celkového počtu zaměstnaných).

Graf 2 Podíl zaměstnaných v malých a středních podnicích v regionech.

Zdroj: Výpočty Ranking.kz na základě dat Světové Banky a KS MNE RK.

Mezi regiony mají malé a střední podniky největší vliv na tvorbu hrubého regionálního produktu v regionu Astana – 46 % HRP, Západokazašská oblast (40 %) a Almaty (29 %).

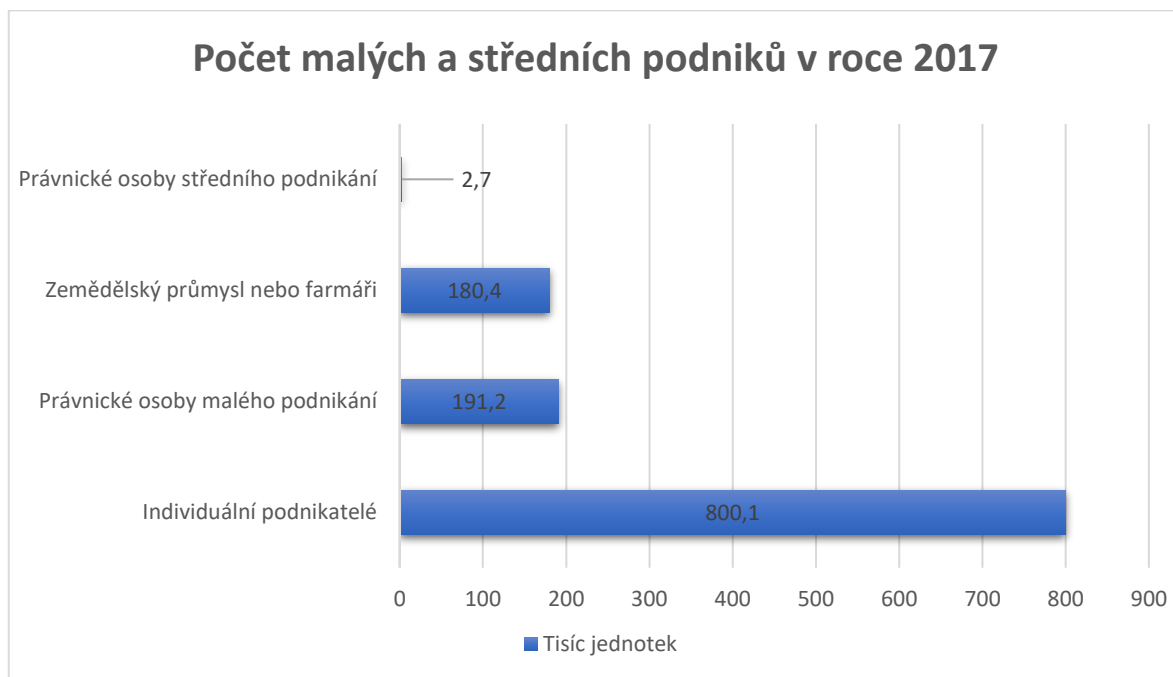
Ve struktuře malých a středních podniků došlo k dominanci individuálních subjektů podnikání, zaměstnaných v obchodní činnosti a oblastech, které nevyžadují vysokou kvalifikaci. Ve stejné době je za světový trend považován přechod k výrobě produktů s vysokou přidanou hodnotou, zavedení mechanismů pro inovace, efektivní produkci (“Kazachstán 2050”).

Na konci roku 2017 bylo v RK 800 tisíc živnostníků, což představuje 68 % malých a středních podniků. Za rok jejich počet klesl na 15 %. Téměř polovina (47 %) jednotlivců je zaměstnána v obchodě.

Jak uvádí Asijská rozvojová Banka, individuální podnikání v RK vykazuje nízkou produktivitu. Roční objem výroby na jednoho zaměstnance v individuálních podnicích je 3 tisíc \$, zatímco v malých a středních podnicích - 27 tisíc \$.

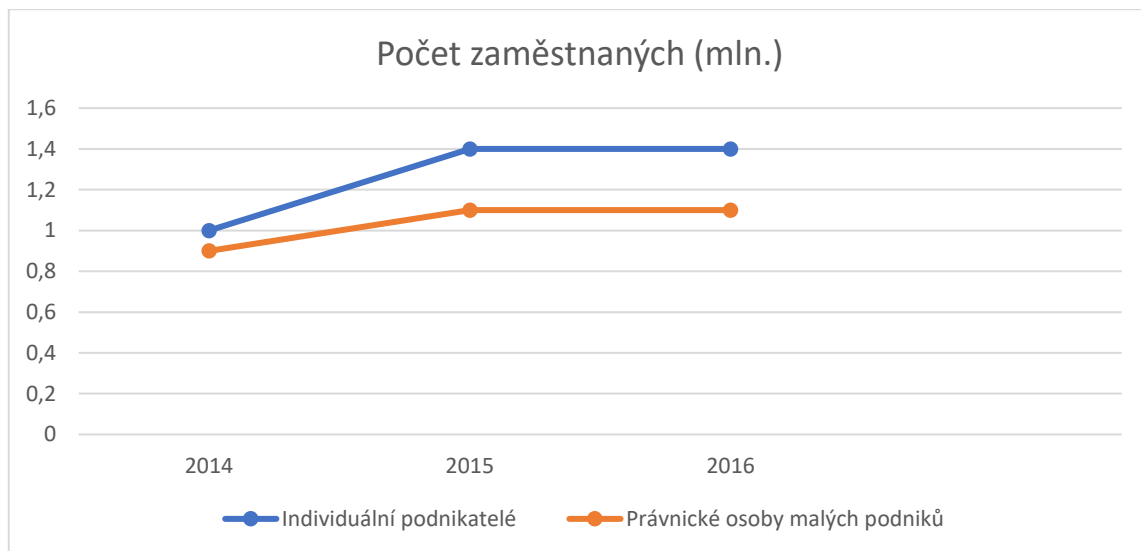
Počet malých firem (právnícké osoby) se za rok zvýšil o 8 % a dosáhl 191 tisíc. Velká část malých podniků je soustředěna v odvětvích obchodu – 30 % a stavebnictví – 16 %.

Graf 3 Počet malých a středních podniků v roce 2017.

Zdroj: Ranking.kz na základě dat KS MNE RK.

Graf 4 Počet zaměstnaných (mln.).

Zdroj: Ranking.kz na základě dat KS MNE RK.

V Republice Kazachstán byl legislativní základ pro rozvoj a fungování malých podniků vytvořen, 31. ledna 2006 vstoupil v platnost Zákon Republiky Kazachstán „O

soukromém podnikání”, ten vymezuje základní právní, ekonomické a sociální podmínky a záruky, které poskytují svobodu soukromého podnikání v Republice Kazachstán.

Za čtyři roky vzrostl počet stávajících malých podniků o 29 %, počet zaměstnaných na 25,5 %, objem produkce 2,9 krát, součet úvěrů bank druhého úrovně podnikům malého podnikání 6,6 krát.

Podle výsledků výzkumu „Fondu rozvoje podnikání DAMU” má multiplikační účinek 1% růstu počtu působících subjektů malého a středního podnikání následující vlastnosti:

- růst zaměstnanosti – 0,8 %;
- zvýšení objemu vyráběných produktů – 6,5 %.

Tato odvětvová struktura malých podniků svědčí o vývoji především v komerční sféře, nikoliv ve výrobním sektoru.

Tabulka 1 Charakteristika malých podniků v RK

Ukazatele	Hodnota, %
Podíl z celkového počtu registrovaných malého a středního podnikání	63,4
Podíl z celkového počtu všech platných subjektů malého a středního podnikání	16
Podíl z celkového počtu všech platných ekonomických subjektů	14,9
Podíl zaměstnaných na celkovém počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva	7,5
Podíl zaměstnaných na celkovém počtu zaměstnaných obyvatel	8
Podíl výroby na HDP republiky	10,5
Podíl výroby na celkovém objemu produkce subjektů malého a středního podnikání	66,3

Zdroj: sestaveno podle "Fondu rozvoje podnikání DAMU".

V Kazachstánu připadá tradičně největší počet podniků na obchod, opravy vozidel, výrobky pro domácnost a předměty osobní potřeby, značné množství - na činnost „Operace s nemovitostí, pronájem a poskytování služeb spotřebitelům“. To souvisí s relativně nízkými základními náklady a rychlostí obratu kapitálu v těchto činnostech. Struktura malých a středních podniků je uvedena v tabulce.

Tabulka 2 Struktura malých podniků - právnických osob podle ekonomické aktivity za rok 2016.

Druhy činnosti	Celkem jednotek	Celkem v %	Nové	Aktivní	V přechodném prostoje
Zemědělství, myslivost a lesnictví	7873	7,1	1346	3634	2893
Rybářství	253	0,2	37	108	108
Průmysl	12298	11,0	2054	6572	3672
Těžební	809	0,7	225	347	237
Obrábění	10753	9,6	1733	5855	3165
Výroba a rozdělení elektrické energie, plynu, vody	736	0,7	69	370	270
Stavebnictví	16912	15,2	4962	7597	4353
Obchod, opravy vozidel, výrobků pro domácnost a předměty osobní potřeby	47445	42,5	11213	21028	15204
Hotely a restaurace	1593	1,4	256	808	529
Doprava a komunikace	5867	5,3	1258	3142	1467
Operace s nemovitostmi, pronájem a poskytování služeb spotřebitelům	14493	13,0	3064	6972	4457
Vzdělání	955	0,9	169	519	267
Zdravotní péče a poskytování sociálních služeb	1729	1,5	297	1057	375
Poskytování veřejných, sociálních a osobních služeb	2192	2,0	347	1076	769
Celkem	111610	100,0	25003	52513	34094

Zdroj: statistické údaje Agentury RK za rok 2016.

Kromě toho, velká část podnikatelů zaměstnaná v oblasti prodeje zboží zahraniční výroby, což není příznivé pro zvyšování konkurenceschopnosti domácích firem.

Struktura tržeb z prodeje výrobků (zboží, práce a služby) malých podniků v letech 2013-2016 je prezentován v Tabulce 3 níže.

Srovnání struktury sektoru malých podniků podle počtu stávajících podniků a příjmů z prodeje zboží (výrobků, prací a služeb) hovoří o podstatných rozdílech mezi „Obchod, opravy vozidel, výrobků pro domácnost a předměty osobní potřeby“ a „Operace s nemovitostmi, pronájem a poskytování služeb spotřebitelům“. Při menší specifické váze podle počtu podniků, představen větší podíl na příjmech, což znamená, že mají větší výnosy na jeden podnik.

Dvě výše uvedené činnosti a dále pak „Stavebnictví a průmysl“ představují téměř devět desetin všech příjmů malých podniků právnických osob. Druhé místo zastupuje stavebnictví, které je definováno zvýšenou poptávkou po produktech odvětví v posledních letech, a to v souvislosti s rychlým vývojem v zemi hypotečních úvěrů a „stavebním boomem“.

Tabulka 3 Struktura příjmů z prodeje výrobků (zboží, práce a služby) malých podniků - právnických osob za roky 2013-2016 podle ekonomické aktivity (v %% z celkových tržeb malých podniků).

Činnosti	2013	2014	2015	2016
Zemědělství, myslivost a lesnictví	2,0	2,1	1,8	0,8
Rybářství	0,0	0,0	0,0	0,0
Průmysl	8,9	8,1	7,7	7,9
Těžební	0,9	1,1	1,2	0,8
Obrábění	6,9	6,1	5,7	5,7
Výroba a rozdělení elektrické energie, plynu, vody	1,1	0,8	0,8	1,4
Stavebnictví	10,8	13,8	13,6	11,9
Obchod, opravy vozidel, výrobků pro domácnost a předměty osobní potřeby	59,5	59,0	60,5	61,4
Hotely a restaurace	0,6	0,6	0,4	0,3
Doprava a komunikace	4,1	3,5	3,2	3,0
Operace s nemovitostmi, pronájem a poskytování služeb spotřebitelům	4,9	4,9	6,3	6,5
Vzdělání	7,4	7,3	7,2	7,6
Poskytování veřejných, sociálních a osobních služeb	0,9	0,8	0,7	0,7
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: statistické údaje Agentury RK za rok 2017.

4.2 Hodnocení rozsahu a úrovně rozvoje malého podnikání v regionech Kazachstánu

Rozvoj malého podnikání v republice má v současné fázi formování nové postsovětské kazašské ekonomiky především regionální a místní charakter. V této souvislosti se pro celý sektor malého podnikání projevují velmi odlišně různé regionální problémy v závislosti na rozdílných organizačních a ekonomických podmínkách fungování subjektů sektoru. Při organizaci regulace státní ekonomiky v podobě „podpory malého a středního podnikání“ je velice důležité tato fakta zvážit.

Analýza vede k závěru, ve všech regionech Republiky Kazachstán využívá malé a střední podnikání převážně místní zdroje (pracovní, materiálně-technické, přírodní) a pracuje na potřebách místního trhu v rámci několika správních okresů jednoho kraje. To je způsobeno tím, že malé a střední podnikání bylo vytvořeno ve volném místě, které se zaměřilo s likvidací státního monopolu na ekonomickou aktivitu. Takové podnikání doplňuje „velkou“ ekonomiku a přispívá k vytvoření ucelené struktury hospodářství regionů, měst a venkovských oblastí.

Lze učinit závěry, že malé a střední podnikání nekapitálové formy tržních činností jsou prováděny především za vlastní finanční prostředky podnikatele a ve vzácných případech se zapojením finančních prostředků partnerů.

Sociologické výzkumy prováděné v minulých i současných letech na objednávku družstva s ručením omezeným „Poradenská firma Sertum International System“ svědčí o významných změnách v systému preferencí tohoto podnikání. Podle názoru vedoucích malých podniků, individuálních podnikatelů a šéfů zemědělských podniků jsou hlavní jednoduché a stabilní vztahy s orgány místní správy a samosprávy, při řešení finančních problémů se spojuje malé a střední podnikání výhradně se zpátečními placenými úvěry a mikroúvěry, ne s bezúplatnými infuzemi její strany.

Z výše uvedeného nevyplývá, že by nemělo být malé a střední podnikání v budoucnu předmětem státní podpory. Naopak nyní potřebuje maximálně různorodou, situační a selektivně právní a majetkovou podporou. Centrální moc může realizovat v dnešních podmínkách pouze převod a potřebné pravomoci na regionální a místní úroveň, může příslušným orgánům moci povolit využít pro podporu sektoru malého a středního podnikání celý soubor právních a ekonomických mechanismů. Nové možnosti se otevírají pro podporu malých a středních podniků, vznik a rozvoj klastrů. Očekávání samotných podnikatelů jsou

spojena především s řešením čtyři problémů - snížení daňové zátěže, zajištění přístupu na rozumných podmínkách úvěrů, získání práva nájmu prostor a pozemků, zejména ve velkých a středních městech, a odstraněním různých administrativních překážek. Podle vědců potřebují výše uvedené vlastnosti a problémy kazašského malého a středního podnikání znova zhodnotit roli tohoto sektoru v regionální ekonomice.

Tabulka 4 Celkové (integrální) hodnocení regionů RK v úrovni rozvoje malého a středního podnikání podle metody O. Sabdena.

Pozice	Oblast nebo město
1	Město Almaty
2	Jihokazašská oblast
3	Město Astana
4	Almatinská oblast
5	Východokazašská oblast
6	Karagandská oblast
7	Kostanajská oblast
8	Akt'ubinská oblast
9	Akmolská oblast
10	Pavlodarská oblast
11	Atyrauská oblast
12	Žambylská oblast
13	Mangystauská oblast
14	Západokazašská oblast
15	Severokazašská oblast
16	Kyzylordská oblast

Zdroj: statistické údaje Agentury RK za rok 2017.

Stejná je struktura malého a středního podnikání v pěti oblastech Kazachstánu: v Almatinské, Východokazašské, Žambylské, Pavlodarské a Karagandské.

Stejně čtyři typy činností, ale s vyměněným pořadím „Stavební“ a „Průmysl“ nalezneme v Západokazašské oblasti. „Operace s nemovitostí, pronájem a poskytování služeb spotřebitelům“ ve městě Almaty - druhý typ činnosti ohledně příjmů a teprve pak následuje „Stavební“ a „Průmysl“.

„Zemědělství, myslivost a lesnictví“ druhý z hlediska tržeb druh činnosti v Severokazašské oblasti a třetí druh činnosti — v Kostanajské oblasti.

Mezi čtyři nejvíce ziskové činnosti malého a středního podnikání patří:

- „Doprava a komunikace“; v Akt'ubinské oblasti, v Mangystauské oblasti a v Kyzylordské oblasti (ve všech případech 4. místo);
- „Výroba a rozdělení elektrické energie, plynu, vody“ v Akmolské oblasti (4. místo).

Pokud jde o regionální diferenciaci malých firem podle počtu zaměstnaných. Od 1. října 2017 se počet působících subjektů malých a středních podniků ve srovnání s příslušným datem předchozího roku zvýšil o 6,3% jak v republice obecně, tak i v krajích (viz Tabulka 5). V celkovém počtu subjektů malých a středních podniků činil podíl živnostníků 65,9 %, právnických osob v malém a středním podnikání 17,6 %, sedlák nebo farma 16,3 %, právnických osob středního podnikání 0,2 %.

Tabulka 5 Počet působících subjektů malého a středního podnikání na 1. října roku 2017.

Oblast nebo město	Celkem	Včetně				Celkem, v % na odpovídající období předchozího roku
		Právnícké osoby malého podnikání	Právnícké osoby středního podnikání	Individuální podnikatelé	Zemědělský průmysl nebo farmáři	
Republika Kazachstán	1 163 051	204 372	2 640	766 250	189 789	106,3
Akmolská oblast	43 093	6 338	117	32 566	4 072	107,0
Akt'ubinská oblast	50 716	8 725	101	36 723	5 167	110,9
Almatinská oblast	113 665	8 400	154	58 355	46 756	110,8
Atyrauská oblast	43 142	5 715	99	35 101	2 227	106,0
Západokazašská oblast	37 705	5 401	89	26 565	5 650	112,0
Žambylská oblast	59 836	5 025	50	38 059	16 702	111,8
Karagandská oblast	80 852	15 815	195	57 064	7 778	103,4
Kostanajská oblast	49 670	6 536	155	37 825	5 154	104,3
Kyzylordská oblast	37 243	4 758	69	27 656	4 760	106,4
Mangystauská oblast	46 324	7 102	84	37 543	1 595	106,1
Jihokazašská oblast	176 623	16 570	161	91 584	68 308	104,2
Pavlodarská oblast	41 542	8 247	96	29 974	3 225	102,3
Severokazašská oblast	28 213	4 538	133	20 341	3 201	104,1
Jihokazašská oblast	83 298	9 679	173	58 811	14 635	103,1
Město Astana	97 752	33 771	289	63 590	102	107,1
Město Almaty	173 377	57 752	675	114 493	457	105,7

Zdroj: statistické údaje Agentury RK za rok 2017.

Největší počet působících subjektů malých a středních podniků je v Jihokazašské oblasti 176 623 subjektů (26,80 %), na druhém místě je město Almaty 173 377 subjektů (26,30 %), v Almatinské oblasti je 113 665 působících subjektů (17,24 %) z celkového počtu působících subjektů malých a středních podniků. Počet působících subjektů malých a středních podniků v Západokazašské oblasti je 37 705 (5,72 %) z celkového počtu působících subjektů malých a středních podniků, v Kyzylordské oblasti je to 37 243 (5,65 %) a v Severokazašské oblasti 28 213 (4,28 %).

4.3 Podíl malého a středního podnikání v maloobchodě Kazachstánu

Odvětví obchodu je jedním z klíčových odvětví domácí ekonomiky. Obchodní oblast zaměstnává více než 1,2 milionu lidí, přibližně 13,4 % ekonomicky aktivního obyvatelstva Kazachstánu. Na konci 1 čtvrtletí roku 2017 činily maloobchodní tržby v RK 1,31 bilionu tenge (národní měna Republiky Kazachstán), což je o 8,53 % více než za stejné období loňského roku.

Za rok ztratily střední podniky působící v této oblasti svou přitažlivost na trhu, u malých podniků se naopak zvýšil prodej. 60,5% nebo 793,38 miliard tenge veškerého realizovaného objemu maloobchodu připadá na podíl malých podniků. Velcí podnikatelé zabírají 16 % nebo 209,93 miliard tenge a střední podnikatelé 9,3 % nebo 121,40 miliard tenge. 14,2 % nebo 185,85 miliard tenge připadá podílu obchodování na trzích.

V 1. čtvrtletí 2014 vypadala situace odlišně. Malé podnikání tvořilo 52,4 % nebo 632,91 miliard tenge, střední 16,5 % nebo 199,17 miliard tenge a velké podnikání 15,2 % nebo 191,96 miliard tenge z celkového objemu maloobchodu. Nakupovat na trzích bylo více populární, tak tento sektor zastával 15,2% podíl nebo 183,83 miliard tenge.

Graf 5 Podíl maloobchodu podle velikosti podniků za 2017.

Zdroj: statistické údaje Kursiv Research.

Tabulka 6 Objem maloobchodu za 2017 v regionech RK.

Oblast	Celkem mlrd. tg	Obchodní podniky						Obchodování na trzích	
		Malé		Střední		Velké		mlrd. tg	podíl (%)
		mlrd.tg	podíl (%)	mlrd. tg	podíl (%)	mlrd. tg	podíl (%)	mlrd. tg	podíl (%)
Republika Kazachstán	1310,56	793,38	60,5	121,40	9,3	209,93	16,0	185,85	14,2
Město Astana	145,88	70,39	48,3	22,45	15,4	29,35	20,1	23,69	16,2
Město Almaty	378,20	184,98	48,9	30,52	8,1	105,01	27,8	57,69	15,20
Akmolská oblast	30,12	22,58	75,0	3,59	11,9	1,18	3,9	2,77	9,2
Akt'ubinská oblast	77,89	47,68	61,2	5,00	6,4	16,12	20,7	9,09	11,7
Almatinská oblast	43,40	35,38	81,5	0,63	1,4	1,59	3,7	5,80	13,4
Atyrauská oblast	43,59	23,84	54,7	4,84	11,1	12,36	28,4	2,55	5,8
Západokazašská oblast	48,17	33,65	69,8	6,13	12,7	1,15	2,4	7,25	15,1
Žambylská oblast	39,78	28,65	72,0	3,10	7,8	3,49	8,8	4,54	11,4
Karagandská oblast	132,30	89,89	67,9	3,64	2,8	15,19	11,5	23,59	17,8
Kostanajská oblast	44,19	31,23	70,7	5,81	13,1	3,85	8,7	3,30	7,5
Kyzylordská oblast	40,18	28,59	71,1	3,38	8,4	2,13	5,3	6,08	15,2
Mangystauská oblast	27,70	18,9	68,2	5,47	19,8	1,77	6,4	1,55	5,6
Jihokazašská oblast	62,50	37,98	60,8	3,81	6,1	10,60	17,0	10,11	16,1
Pavlodarská oblast	52,50	33,84	64,5	6,88	13,1	3,08	5,9	8,71	16,5
Severokazašská oblast	30,03	22,54	75,1	4,95	16,5	0,22	0,7	2,32	7,7
Jihokazašská oblast	62,50	37,98	60,8	3,81	6,1	10,60	17,0	10,11	16,1

Zdroj: statistické údaje Agentury RK za rok 2017.

Největší maloobchodní tržby jsou v Almaty ve výši 378,20 miliard tenge, což je o 9,13 % více než v 1. čtvrtletí předchozího roku. Almaty představuje 28,86 % z celkového objemu obchodů v zemi. Z nich připadá 48,9 % nebo 184,98 miliard tenge na podíl malých podniků, 27,8 % nebo 105,01 miliard tenge a 8,1 % nebo 30,52 miliard tenge na velké a střední podnikání. Podíl obchodních trhů činil 15,2 % nebo 57,69 miliard tenge.

V Astaně činily maloobchodní tržby za 2017 rok 145,86 miliard tenge, což je o 9,48 % více než za stejné období loňského roku. Zde je podíl malých podniků na obratu obdobný jako v Almaty: 48,3 % nebo 70,39 miliard tenge. Velké podnikání v Astaně činí 20,1 % nebo 29,35 miliard tenge, střední podnikání 15,4 % nebo 22,45 miliardy tenge a na obchodní trhy připadá 16,2 % z celkového objemu nebo 23,69 miliard tenge.

Na třetím místě je Karagandská oblast s objemem maloobchodu 132,30 miliard tenge na konci 1. čtvrtletí roku 2017. To je 10,10 % z celkového objemu obchodu v zemi. 67,9 % z celkového objemu obchodů nebo 89,89 miliard tenge připadá na malé podnikání. Obchodní trhy činí 17,8 % nebo 23,59 miliard tenge, velké a střední podnikání se těší nejmenší popularitě s 11,5 % nebo 15,19 miliardy tenge a 2,8% nebo 3,64 miliardy tenge.

Největší maloobchodní tržby související s malým podnikáním připadají na Almatinskou oblast. Jejich podíl v této oblasti činí 81,5 %. Méně oblíbený je tento sektor v Astaně (48,3 %). Největší objem nákupů u zástupců středního podnikání je v Mangystauské oblasti (19,8 %) a nejmenší objem v Almatinské oblasti (1,4 %). Velké podniky jsou nejčastěji v Atyrauské oblasti (18,4 %), méně v Severokazašské oblasti (0,7 %).

4.4 Příčiny úspěchu podnikání v Almaty

Podle oficiálních údajů byl od 1. října roku 2017 počet stávajících malých a středních podniků v Almaty 173,4 tisíc kusů, přičemž podíl malých a středních podniků ve struktuře HRP města je 33,7 %. Převážná část podnikatelských subjektů je obsazena v oblasti obchodu (35,3 %), průmyslu (5,3 %), dopravy (4,4 %), stavebnictví (8,8 %) a ostatních službách (53,8 %).

Analýza žádostí podnikatelů Almaty ukazuje, že nejdůležitější jsou pro ně v současnosti otázky přístupu k půdě, infrastruktury, financím, nestabilita měny, podmínky a pravidla podnikání a komprese poptávky na trh.

Je třeba poznamenat, že od roku 2015 byly v Almaty zahájeny **on-line služby „Investiční mapa územního plánu města“**, které poskytují přístup ke kartografickým údajům, údajům o technických komunikacích a funkční zónování území města.

Dalším neméně důležitým faktorem je pro podnikání získávání licenčních dokumentů a technických podmínek v „**Centru obsluhy podnikatelé**“ (COP). V Almaty získává vzhledem k vysoké koncentraci podnikání COP velký význam. Je třeba poznamenat, že s podporou akimata Almaty jsou v každé čtvrti města otevřena Centra obsluhy podnikatelů, v nichž se poskytuje primární poradenství pro podnikání.

Vezmeme-li v úvahu hustotu obyvatelstva, zvláštní význam pro almatinské podnikatelé získává přidělení volných prostor pro obchod, pohostinství. V rámci řešení otázky o přístupu k infrastruktuře a pozemní částí se navrhuje zřízení malých průmyslových zón. V roce 2015 byla vytvořena „**Průmyslová zóna Almaty**“ s rozlohou 490 ha. Náklady na infrastrukturu činily 27 miliard tenge, k dnešnímu dni se ve fázi realizace se nachází 39 projektů v hodnotě 178 miliard tenge.

4.5 Příčiny neúspěchu podnikání v Kazachstánu

Od prvních let nezávislosti Kazachstánu byly od roku 1992 zavedeny programy na podporu rozvoje podnikání. Bohužel stále ještě není dosažen hlavní cíl těchto programů: **malé a střední podnikání stále není základem pro ekonomickou aktivní střední třídu**, jak je tomu v rozvinutých zemích. Kazachstán je lehce pozadu v počtu malých a středních podniků ve srovnání s Evropou, je však příliš daleko pokud jde o účinnost. Procento pracovního výkonu malého a středního kazašského podnikání se pohybuje v rozmezí 23 %, zatímco stejný ukazatel v USA činí 103 % a například v Polsku 49 %.

Analýza interview s odborníky o malém a středním podnikání ukázala, že odborníci dávají **neuspokojivé posouzení státní podpore** na vytvoření podmínek pro rozvoj malého podnikání. Odborníci se domnívají, že jsou **miliardy utráceny na neužitečné projekty**.

Akce na hledání perspektivních inovativních projektů v Rusku, v Kazachstánu a Bělorusku se konala v Almaty podruhé. Ve srovnání s loňským rokem se objevuje nárůst počtu účastníků. V loňském roce žádost o účast v Startup Tour podalo 500 osob a soutěže začínajících se účastnilo 50 projektů; odpovídající čísla činí dnes 800 a 230. Všechny projekty se od sebe liší, ale nejsou unikátní, což umožňuje mít užitek a poučení ze zkušeností jiných společností.

„Stát dostatečně podporuje autory projektů, peněz přerozděluje dost. Jak se tyto peníze rozdělí? Myslím, že ne úplně efektivně. Někdy jsou peníze dány projektu, který si to nezaslouží, protože existuje taková věc jako plnění rozpočtu. Já bych na místě těch organizací, které to dělají, zvednul laťku. Bude lepší nedát peníze, než je tak hýčkat. Protože kvůli tomu projekty prakticky nedosahují té účinnosti, které musí dosáhnout. Co odlišuje začátečníka Kazachstánu od jiných zemi? To, že v jiných zemích je nutná zkušenost v oblasti v horizontu 10 až 15 let. V Kazachstánu to může být vysokoškolák, který nemá žádnou zkušenost.“, říká Sanžar Kettebekov, vedoucí fondu informačně-komunikačních technologií.

Podle odborníků malého a středního podnikání je pro podnikatele největší problém při otevření svých podniků **vysoká daň z přidané hodnoty, která činí 12 %**.

Kromě toho věnují odborníci pozornost faktu, že v současné době při budování svého vlastního podnikání má podnikatel stále problémy se **zdržováním správného řízení**, byrokratickým tlakem, nepochopením a tak dále.

5. Problémy, perspektivy a způsoby regulace malých a středních podniků v Republice Kazachstán

5.1 Problémy rozvoje malých a středních podniků v Kazachstánu

Můžeme upozornit na řadu faktorů, které negativně ovlivňují rozvoj malého a středního podnikání.

Jedním z největších problémů, které zadržují rozvoj malých a středních podniků v Kazachstánu, je u velké části subjektů nedostatek finančních zdrojů pro zajištění vlastních investičních a oběžných potřeb. Banky jsou nuceny díky nízké platební schopnosti malého a středního podnikání převádět náklady na riziko úvěru tím, že zvyšují úrokové sazby z úvěrů.

Ve stejné době nepřispívá nedostatečná úroveň fondové vybavenosti podniků malého a středního podnikání ke zlepšení ekonomické výkonnosti sektoru malého podnikání kvůli nízké produktivitě, omezuje úvěrování malého a středního podnikání na kauci základních prostředků.

Z tohoto důvodu zůstává pro podnikatele v průběhu let obchodní-zprostředkována činnost jedinou dostupnou metodou akumulace vlastních finančních prostředků. Příjmy subjektů malých a středních podniků z prodeje zboží, služeb v oblasti obchodu činí více než 60 % z celkového objemu přijatých příjmů.

Dalším faktorem, který negativně ovlivňuje rozvoj malého podnikání, je nedokonalost existujících jasných norem v právních předpisech země, jimiž se řídí činnost malých podniků, to vše vede ke zvýšení administrativních překážek. Nedostatečná sladěnost infrastruktury podpory malého a středního podnikání vedla k tomu, že podnikatel nese při vstupu na trh velké náklady vyvolané potřebou vytvoření a podporou vztahů se všemi smluvními partnery ve vnějším a vnitřním prostředí. Vnější reprezentují vztahy se státními orgány, finančními a úvěrovými institucemi, dodavateli, zákazníky a konkurenty; vnitřní jsou pak volba typu činnosti a právní forma; formování základního kapitálu v požadované výši; výběr zaměstnanců a řízení lidských zdrojů; hledání partnerů a znalost trhu.

V mnoha regionech stále zůstávají nevyřešené problémy kvalifikace podnikatelů a jejich vzdělávání. V oblasti technických a pracovních oborů došlo k ostrému deficitu kvalifikovaných pracovníků pro malé a střední podniky. V souvislosti s tím se jako nejvíce aktuální jeví nutnost prohloubení ekonomických, právních a institucionálně-strukturálních reforem pomocí systematickosti práce na podporu malých a středních podniků na základě zkušeností z předchozích let.

V Kazachstánu je proveden nezávislý monitoring, v důsledku kterého bylo v legislativní základně Kazachstánu (týkajícího se malých a středních podniků) odhaleno 156 administrativních překážek, 60 z nich je překonatelných.

Mezi 150 administrativních překážek patří: získávání zahraniční pracovní síly, celní postupy pro subjekty malého podnikání, pravidla pro uvádění do provozu nemovitosti. Ve své době nebylo třeba rozšiřovat pravomoci kontrolních a dozorčích orgánů, kterých je dnes v Kazachstánu kolem 57 (zvláště aktivních je více než 30). Každá administrativní překážka pro subjekt podnikání, který nemá široké styky a speciální právní služby, je korupčním schématem. K dnešnímu dni činí DPH pro kazašské podniky 12 %, zatímco v USA jenom 5 %.

5.2 Zlepšení organizačně-hospodářského mechanismu rozvoje malého a středního podnikání

Po analýze stávajících trendů, problémů a složitostí, které negativně ovlivňují rozvoj malého a středního podnikání se navrhuje následující mechanismus provádění opatření státní podpory pro malé a střední podniky, která by měla zahrnovat změny v právním zabezpečení, úvěrovém, investičním, daňovém, výrobním a v zajištění inovační politiky.

- 1) **Právní zabezpečení.** Opatření jsou zaměřena na další rozvoj systému právního zabezpečení podnikatelské činnosti, které se odráží v legislativních a regulačních aktech malých podniků, rozvoji ustanovení Zákona „O státní podpoře malých podniků v RK“, tj. odraz rysů subjektů malých podniků s cílem odstranit jejich méně příznivé konkurenční postavení v ekonomice ve srovnání s většími podniky, vytvoření příznivého právního prostředí pro nové firmy na trhu a rozvoj jejich činnosti. Spolu se zlepšením právních podmínek stanovených specializovanými oddíly městských programů jsou nabízeny aktivity, které podporují vytváření podmínek a rozvoj malých a středních podniků v takových věcech, jako je zjednodušení platných postupů odbavení nemovitostí atd.
- 2) **Půjčky a investiční politika.** Problém přístupu malých podniků k finančním a úvěrovým zdrojům vždy zaujímá jedno z předních míst v seznamu problémů, které brání rozvoji sektoru malého a středního podnikání. Vše je způsobeno vysokými úrokovými sazbami, krátkou dobou, na kterou se vydává úvěr, ale také nedostatkem u malých podniků likvidnosti, z pohledu bank. Zvláštní potíže mají při získávání úvěrů začínající podnikatelé, protože se banky zdráhají investovat do podniku, který nepřinese stabilní

příjem, ale také je jejich činnost v první fázi spojena s rizikem úpadku. Prakticky nejsou využívány takové formy finanční podpory podnikání, jako je factoring, leasing, franchising atd.

Proto je v zájmu rozvoje podnikání a vytváření předpokladů pro přechod na vyšší úroveň rozvoje malých podniků třeba vytvářet alternativní finanční systémy a nové formy státní podpory malých a středních podniků, zavádět moderní finanční mechanismy a technologie, zapojovat volné prostředky zahraničních investorů a domácích podnikatelů pro financování prioritních investičních projektů města. Pro zlepšení mechanismu úvěrů malých podniků je třeba rozvíjet alternativní druhy finanční podpory pro podniky (leasingové úvěry a jiné mechanismy), ale také systém fondů vzájemného půjčování.

- 3) **Daňová politika.** K dnešnímu dni jsou hlavními opatřeními na zlepšení daňového systému v oblasti malých a středních podniků:
  1. prohlédnutí sazeb a mechanismů vybírání daní v souladu s mezinárodními standardy;
  2. poskytování úlev na zdanění podnikům malého a středního podnikání;
  3. legalizace majetku a aktiv;
  4. legalizace mezd;
  5. legalizace skryté zaměstnanosti atd.Řešení těchto problémů prostřednictvím změny zákonodárné základny bude provedeno snížením daňového zatížení, podporou více „otevřené“ činnosti podnikatelů.
- 4) **Výrobní a inovační politika.** Jedním z klíčových úkolů rozvoje malých podniků je zavedení nových forem organizace výroby do ekonomiky tak, aby byly schopné nahradit efektivně tydrívější, to vše se musí stát základem pro vznik střední třídy.

5.3 Návrhy na rozvoj malých a středních podniků v regionech RK

Provedený výzkum a analýza umožnila formulovat řadu návrhů na rozvoj malých a středních podniků v regionech RK. Souhrnně by návrhy měly sloužit k vytvoření nové státní politiky na podporu sektoru malých a středních podniků a nové ideologie vztahu státu a podniků.

- 1) V roce 2017 činil počet stávajících malých podniků 204 372, individuálních podnikatelů 766 250, farem 89 789 a středních podniků 2 604. Během následujících třech let je třeba očekávat každoroční nárůst počtu malých a středních podniků. Spolu s růstem počtu malých podniků vzroste jejich počet na 1 000 obyvatel.

- 2) Stávající rozsah rozvoje malých podniků v Kazachstánu je velmi nízký, zejména v porovnání se zeměmi s vyspělou tržní ekonomikou podle takových ukazatelů, jako je počet malých a středních podniků na 1 000 obyvatel, počet zaměstnaných v malém a středním podnikání, jejich podíl na celkovém počtu zaměstnaných. Analyzování dynamiky počtu malých a středních podniků je důležité, protože je jejich značná část v nečinnosti. Podle indexu rozvoje podnikání Kazachstán stále výrazně zaostává nejen za vyspělými západními zeměmi, ale i za zeměmi východní Evropy.
- 3) Hlavním faktorem pro rozvoj malých a středních podniků je státní podpora. Ale jak ukázala analýza, nebyly pozorovány žádné výrazné posuny směrem k průmyslu a zemědělství v uplynulých letech. Z toho je možné udělat závěr: státní politika nemá podstatný vliv na strukturu MSP při podpoře malých a středních podniků .
- 4) Stále přetrvává extrémní nerovnost v distribuci registrovaných malých a středních podniků podle oblastí a regionů v Kazachstánu. Malé a střední podniky jsou o více než o 80 % zaměřeny na interní trhy (v obchodu a stavebnictví více než 90 % na místní, tj. na městské a okresní trhy).
V současné době mají malé a střední podnikání přesně ty rozměry, které umožňují dosáhnout moderní strukturu ekonomiky. Další ekonomické reality a jejího vzestup na vyšší úroveň této „lišty“ může být dosaženo pouze prostřednictvím kardinálních sociálně-ekonomických změn a změnou paradigma rozvoje země a regionů.
- 5) Právní rámec podpory malého a středního podnikání v Kazachstánu je daleko od dokonalosti. Formulace zákonů mají obecný charakter, neposkytují skutečné výhody subjektům malého a středního podnikání, nestanovují právní normy podle mechanismu náhrady škody způsobené nepřiměřeným zásahem do hospodářské činnosti malých a středních podniků. Nedostatečně efektivně se v zájmu státní podpory používá programovací metoda. Státní programy týkající se podpory malých a středních podniků neodpovídají požadavkům pokrývajícím určitý sektor ekonomiky.
- 6) Hlavními vnějšími faktory, které mají zásadní vliv na podnikatelskou činnost, jsou daňový režim, dostupnost zdrojů financování, administrativní bariéry.
Za nejvíce obtížné problémy považují sami podnikatelé: vysoké daně, nedostatečný oběžný kapitál, nestabilní právní a správní překážky. Jako nejméně problematické oblasti jsou podle respondentů takové problémy jako celkový pokles poptávky po takových typech výrobků, poškození zařízení a zastaralé technologie, nevýhodné podmínky pronájmu;

Hlavní hrozby pro jejich podnikání respondenti vnímají v uskřínutí podnikatelů státní správou a úředníky, v neoprávněných kontrolách ze strany silových struktur, v pevném daňovém tlaku.

- 7) Potřeba změnit právní rámec pro malé a střední podnikání spočívá v návrhu a přijetí jednotného zákona o podnikání; zjednodušení postupů pro registraci a odstranění malých a středních podniků; vývoji státní podpory s účastí podnikatelů; speciálním daňovým režimem; stanovení postupů průchodu procedury akreditace veřejných organizací podnikatelů; změně systému státní správy, vytvoření Agentury na podporu malých a středních podniků - orgán odpovědný osobně prezidentovi Republiky Kazachstán.
  1. k ochraně zájmů a práv malých a středních podniků, omezit množství kontrolujících organizací, zpřísnit tresty státních úředníků za nezákonné zásahy do činnosti malých a středních podniků;
  2. rozvoj systému financování a úvěry pro malé a střední podniky, předvídat ve státních, regionálních a místních rozpočtech prostředky na fungování fondů na podporu malých a středních podniků, snížit úvěrové sazby, zjednodušit postupy pro poskytování úvěrů a mikropůjček, zvýšit termíny úvěrování;
  3. zjednodušit postupy pro udělování licencí;
  4. snížit velikost daní a povinných plateb do penzijního fondu, snížení sazby DPH, osvobození od daní na 2-3 roky nové podniky, a to zejména výrobního a inovačního profilu; zjednodušit systém daní, aby byl jasný a srozumitelný
  5. zjednodušit daňové výkazy, snížit rozsah informací poskytované v daňové orgány;
- 8) Rozvíjet systém smluvních vztahů velkých a malých podniků („franchising“) zejména v oblasti obchodu a služeb, jakož i spolupráci mezi nimi.
- 9) Přeorientování státní politiky na podporu malých a středních podniků předpokládá „balíkové“ řešení problémů malých a středních podniků spojené s interakcí malých, středních a velkých podniků se zvláštních podporou v rámci národní průmyslové politiky, územní lokalizaci s důrazem na řešení úzkých výrobně-technologických úkolů zaměřených na výrobu konečného produktu na úrovni zajišťující vysokou konkurenceschopnost na domácích a zahraničních trzích.
- 10) Vytvoření vysoce výkonných průmyslových klastrů by mělo výrazně zrychlit pomocí velkých cílených investic rozvoj malých a středních podniků nejen v existujících klastrech, vzdělaných kolem klíčových průmyslových odvětví (ropné, chemické, hutnictví, strojírenství), ale i nově vytvořených klastrů na regionální úrovni, kde dochází

k vysoce geografické koncentraci vzájemně propojených odvětví (například chemická výroba v Žambylské oblasti, Jihokazašské oblasti, hutnictví, těžba uhlí a strojírenství v Karagandské oblasti, stejně jako řada průmyslových odvětví kolem Almaty).

6. Závěr

Bakalářská práce „Malé a střední podnikání a jejich perspektivy v Republice Kazachstán“ si kladla za cíl oddělit hlavní směry státní podpory malého podnikání v Kazachstánu, odhalit podstatu malé firmy a analyzovat současný stav a identifikovat problémy rozvoje malých a středních podniků.

V teoretické části práce byly vysvětleny základní pojmy charakterizující podstatu podnikání, vznik a vývoj a systém státní podpory pro malé a střední podnikání v Republice Kazachstán.

V praktické části práce byla provedena analýza efektivity fungování a rozvoje podnikání v Kazachstánu prostřednictvím jeho administrativního dělení. Poté byla provedena analýza podílu malého a středního podnikání v maloobchodě Kazachstánu, jeho současné situace, a to na základě statistických dat.

Byly zjištěny příčiny neúspěchu a úspěchu podnikání v Kazachstánu. Nejdůležitější příčinou úspěchu v Almaty je existence „Centra obsluhy podnikatelé“, kde se provádí primární poradenství pro podnikání. Jde o neuspokojivou státní podporu na vytvoření podmínek pro rozvoj malého a středního podnikání.

Dalším cílem práce bylo zjistit problémy, perspektivy a způsoby regulace malých a středních podniků v Republice Kazachstán. Hlavním problémem, který zpomaluje rozvoj malých a středních podniků v Kazachstánu, je u velké části subjektů nedostatek finančních zdrojů pro zajištění vlastních investičních a oběžných potřeb a nedostatek jasných norem v právních předpisech země.

Před orgány státní moci a společnosti v Kazachstánu stojí nejdůležitější úkol - vyřešit vztahy podnikatelů se státem. Pokud nebude tento problém řešen, nebude se moci malé a střední podnikání zaměřit na konkurenci a hledat rezervy nejen na místní, ale také na mezinárodní úrovni. Až bude vš výše uvedené provedeno, bude možné mluvit o vstupu malých a středních podniků Kazachstánu do civilizovaného a konkurenčního boje.

7. Seznam použitých zdrojů

Seznam literárních zdrojů

AKUOV T., 2001. *Malé a střední podnikání potřebuje státní podporu// začneme od pondělí.* Interview 21.09.2016.

BLINOV A. O., 1995. *Veřejná politika, malé a střední podniky v USA a Japonsku.* Marketing číslo 2. ISBN 978-5-9 962-411-4.

BLINOV A. O., BUTENKO O. V., KESTER J. M., 1996. *Ekonomika a organizace malých podniků.* Moskva: FON. ISBN: 5-279-02813-4.

BLINOV A. O., PLAKSIA V.I., 1995. *Institut pro strategické analýzy rozvoje podnikání.* Moskva: Znanie. ISBN 978-5-8211-0746-6.

GORBUNOV E.P., 1991. *Malá ekonomika jako faktor formování společného trhu.* Moskva: Ekonomika. ISBN 9984-39-077-2.

HOYER V., 1997. *Jak dělat podnikání v Evropě.* Překlad z angličtiny: Moskva: Progress. ISBN 5-7707-4439-3.

KAJGORODCEV A.A., AMANJOLOVA S., 2007. *Organizace podnikání.* Ust-Kamenogorsk: VKGU. ISBN: 978-5-9614-08636-2.

KISAEVA A. N., 2008. *Podstata a role malých podniků v ekonomice.* Posel university "Turan".

KOROLEVA I. S., 2003. *Světová ekonomika: globální trendy za 100 let.* Jurist. ISBN 5-7975-0578-9.

KULMANOVA N., SEJBKOVA S., 1993. *Malé firmy ve velké Británii.* Sov. Kazachstánu 28. dubna 2016.

MAMZROV N. K., SAHANOVA A. N., AHMETOVA M. S., BRUZATI L., 2002. *Stát a podnikání*. Almaty. ISBN 5-8188-0036-9.

PETER T., WOTERMAN R., 1986. *Hledání efektivního řízení (zkušenosti nejlepších společností)*. Překlad z angličtiny: Moskva: Progress. ISBN 978-36-5935-950-7.

B. G. MUCHAMEJANOV, A. ŠUKPUTOV., 1996 *Stav a trendy rozvoje malých a středních podniků v Kazachstánu*. ISBN 978-3-8473-1982-5

RADAEV V., 1998. *Šlechtění krize*. Moskva: Expert, Číslo 25. ISBN 978-5-906836-42-7.

RUBE V. A., 2000. *Malé podniky: historie, teorie, praxe*. Moskva: TEIS. ISBN 5-7218-0269-3.

SABDEN O. S., TOKSANOVA A.N., 2001. *Malé podnikání: otázky teorie a praxe*. Astana. ISBN: 5-279-02813-4.

SKALA V. I., SKALA N. V., 2006. *Malé podnikání v Republice Kazachstán*. Vydání №4, Almaty. ISBN 5-279-02414-7.

VEBLEN J. T., 1984. *Teorie zahálčivé třídy*. Moskva: Ekonomika. ISBN. 978-5-91103-319-4.

VOLKOV N. G., 1997. *Malé a střední podniky*. Moskva: Ekonomika. ISBN 5-87487-386-4.

Seznam elektronických zdrojů

ROLE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ A PODNIKÁNÍ V EKONOMICE KAZACHSTÁNU, [online], [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: http://www.science-bsea.bgita.ru/2014/ekonom_2014_21/bektemirova_rol.htm

G-GLOBAL: *vědecké publikace*, [online], [cit. 2017-04-15]. Dostupné z:

<http://group-global.org/ru/publication/16185-rol-malogo-i-srednego-biznesa-v-ekonomike-kazahstana>

ANALÝZA DAMU, [online], [cit. 2017-04-20]. Dostupné z:

<https://www.damu.kz/129>

STÁTNÍ PODPORA PRO MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKÁNÍ V REPUBLICĚ KAZACHSTÁN, [online],

[cit. 2017-11-23]. Dostupné z:

<http://group-global.org/ru/publication/1922-gosudarstvennaya-podderzhka-malogo-predprinimatelstva-v-respublike-kazahstan>

PODÍL MALÝCH PODNIKŮ V MALOOBCHODĚ KAZACHSTÁNU, [online], [cit.

2017-11-23]. Dostupné z:

https://www.kursiv.kz/news/top_ratings/Dolya_malogo_biznesa_v_roznichnoy_torgovle_Kazahstana_rastet/

EKONOMIKA KAZACHSTÁNU, [online], [cit. 2017-11-24]. Dostupné z:

<http://www.ereport.ru/stat.php?razdel=country&count=kazakhstan>

ANALÝZA FUNGOVÁNÍ MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ V REPUBLICĚ

KAZACHSTÁN, [online], [cit. 2018-02-17]. Dostupné z:

<https://nauchforum.ru/studconf/social/xli/16345>

ANALÝZA A HODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU MALÉHO A STŘEDNÍHO

PODNIKÁNÍ V REPUBLICĚ KAZACHSTÁN, [online], [cit. 2018-02-17]. Dostupné z:

<http://group-global.org/ru/publication/25866-analiz-i-ocenka-sovremennogo-sostoyaniya-malogo-i-srednego-biznesa-v-respublike>

8. Seznam grafů, tabulek, schémat

Seznam tabulek

Tabulka 1 Charakteristika malých podniků v RK	21
Tabulka 2 Struktura malých podniků - právnických osob podle ekonomické aktivity za rok 2016.	22
Tabulka 3 Struktura příjmů z prodeje výrobků (zboží, práce a služby) malých podniků - právnických osob za roky 2013-2016 podle ekonomické aktivity (v %% z celkových tržeb malých podniků).....	24
Tabulka 4 Celkové (integrální) hodnocení regionů RK v úrovni rozvoje malého a středního podnikání podle metody O. Sabdena.	26
Tabulka 5 Počet působících subjektů malého a středního podnikání na 1. října roku 2017.	28
Tabulka 6 Objem maloobchodu za 2017 v regionech RK.....	30

Seznam grafů

Graf 1 Podíl malých a středních podniků na HDP.....	18
Graf 2 Podíl zaměstnaných v malých a středních podniků v regionech.	19
Graf 3 Počet malých a středních podniků v roce 2017.	20
Graf 4 Počet zaměstnaných (mln.).....	20
Graf 5 Podíl maloobchodu podle velikosti podniků za 2017.....	29

Seznam schémat

Shéma 1 Systém státní podpory podnikání v Kazachstánu	16
---	----

9. Přílohy

Příloha č.1. - Administrativní dělení Kazachstánu

Zdroj: ADMINISTRATIVNÍ DĚLENÍ KAZACHSTÁNU [online], [cit. 2018-02-20].

Dostupné z: <http://tr-kazakhstan.kz/oblasti-kazaxstana/>

